

NESTKASTENVERSLAG 2013 NATUUR- EN VOGELWERK GROEP DE GRUTTO

Inleiding:

Ook dit broedseizoen werden op verschillende locaties weer talrijke nestkasten op hun inhoud gecontroleerd. Door een combinatie van tijdgebrek en tekort aan mankracht zijn ook enkele locaties niet gecontroleerd dit jaar. Daarentegen is er wel een nieuwe locatie bijgekomen, zodat het totale aantal gecontroleerde nestkasten dit jaar uitkwam op 1650. Dit is iets lager dan het jaar hiervoor, toen er 1801 werden gecontroleerd.

Volthe (H.Kaptein)

Het afgelopen broedseizoen 2013 heeft Hennie Kaptein wederom een groot aantal nestkasten gecontroleerd; in totaal 729 stuks. Op zijn eigen erf controleerde hij 200 nestkasten en in het buitengebied controleerde Hennie maar liefst 529 kasten op 19 locaties. Al deze nestkasten zijn minimaal 2 keer en enkelen zelfs 3 keer op hun inhoud gecontroleerd; een geweldige prestatie. De locaties van de gecontroleerde nestkasten bevonden zich bij: het kanaal (20), fam. Kothuis (20), fam. Haarhuis (40), fam. Willemsen (20), het Venneker (40), fam. Meijer (40), fam. Schellings (40), fam. Huls (29), fam. Racer Palther (20), fam. Bos palthe (20), fam. Vernooi (60), fam. Scholten (20), fam. Smellink (40), fam. Ensink op Reimer (40), fam. Scholten Linde (20), Het Menenveld (20), Tuks kamp (20), Konijnenbos (20), en tot slot H. Kaptein met 200 nestkasten.

Hieronder de resultaten over 2012 en 2013 van nestkasten rond het eigen erf van H. Kaptein:

Vogelsoort	Nestkasten bezet		Jongen uitgevlogen totaal		Jongen gemiddeld uitgevlogen per nestkast		Jongen geringd	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
koolmees	31	38	261	211	8,4	5,5		
bonte vliegenvanger	27	25	123	105	4,6	4,2	107	74
pimpelmees	13	6	147	56	11,3	9,3		
spreeuw	27	10	123	40	4,6	4		67
ringmus	1	0	4		4,0			
boomklever	3	3	23	7	7,7	2,3	23	14
gekraagde roodstaart	-	1		0	-		-	3
Kasten met alleen nest	10	10						
Totaal	112	93	681	419	6,1	4,5	130	158

Toelichting:

Van de 200 nestkasten rondom Hennie's erf waren er het afgelopen jaar 93 bezet, wat neer komt op een bezettingspercentage van 47 %. Dit was een flink stuk lager als in 2012 toen de bezetting uitkwam op 62 %. Algemene soorten als koolmees, spreeuw en bonte vliegenvanger waren de hoofdbewoners van de nestkasten. Het gemiddeld aantal uitgevlogen jongen per nestkast was ook behoorlijk lager dan in 2012. Wat opvalt is dat diverse malen dode jonge vogels in de nestkasten gevonden zijn. (in maar liefs 18 kasten werden dode jongen aangetroffen) Dit betroffen voornamelijk mezen, mogelijk heeft dit te maken met het koude voorjaar of voedelaanbod.

Het aantal spreeuwen was behoorlijk minder in 2013

Nestkastresultaten op alle door H. Kaptein gecontroleerde locaties:

In 2013 zijn er door Hennie in totaal 729 nestkasten gecontroleerd. In 2012 waren dit er 615. Het bezettingspercentage was 52,4%; dit is een flink stuk lager dan 2012 toen het bezettingspercentage 74% betrof.

In het hieronder staande overzicht worden de resultaten weergegeven, van zowel 2012 als 2013.

Vogelsoort	Nestkasten bezet		Jongen uitgevlogen totaal		Jongen gemiddeld uitgevlogen per nestkast		Jongen geringd	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Jaargang	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
koolmees	187	167	1540	1194	8,2	7,1		
ringmus	23	16	111	46	4,8	2,8	28	16
pimpelmees	69	58	672	512	9,7	8,8		
bonte vliegenvanger	82	83	419	422	5,1	5,1	357	235
spreeuw	34	20	155	85	4,6	4,2	21	7
boomklever	17	12	117	55	6,9	4,6	90	36
gekraagde roodstaart	6	5	26	24	4,3	4,8	20	29
mees spec.	4	-	29		7,2		-	-
huismus	-	1	-	3		3	-	2
torenvalk	1		4		4,0		4	4
zanglijster	1		4		4,0			
Kasten met alleen nest	36	21						
Totaal	460	382	3077	2341	6,7	6,1	520	329

Toelichting:

Zoals uit het overzicht blijkt, maakten 10 vogelsoorten gebruik van de nestkasten. De koolmees bezet nog steeds de meeste nestkasten gevolgd door bonte vliegenvanger en pimpelmees. Zorgbarend snel achteruit gaat het met de ringmus. Twee jaar eerder had deze soort nog 60 nestkasten bezet maar het afgelopen jaar liep het aantal terug naar slechts 16 bezette nestkasten, waar slechts 46 jongen van zijn uitgevlogen. Het gemiddeld aantal uitgevlogen jongen per nestkast was bij de meeste soorten lager dan in 2012. Mogelijk heeft dit te maken met het koude voorjaar, waardoor meer nestkasten zijn verlaten of jongen zijn doodgegaan.

Saasveld (fam. Oude Booyink voorheen Alfons Hofstede).

Van de 60 gecontroleerde nestkasten die rondom het huis van fam. Oude Booyink hangen waren er 36 bezet. Dit komt neer op een bezettingpercentage van 60 % en dat was iets lager dan de 67 % in 2012. Alle nestkasten werden minimaal 2 keer gecontroleerd.

In het hieronder staande overzicht worden de resultaten weergegeven, van 2011 en 2012.

Vogelsoort	Nestkasten bezet		Jongen uitgevlogen totaal		Jongen gemiddeld uitgevlogen per nestkast		Jongen geringd	
	2012	2013	2012	2013	2013	2013	2012	2013
Jaargang	2012	2013	2012	2013	2013	2013	2012	2013
koolmees	10	10	83	75	8,3	7,5		
bonte vliegenvanger	13	15	59	68	4,5	4,5	59	68
pimpelmees	7	7	62	68	8,6	9,7		
grauwe vliegenvanger	1	1	4	4	4,0	4,0		4
boomklever	1	1	5	-	5,0	-	5	
torenvalk	1	1	6	onbekend	6,0	onbekend	6	
merel	1		..	..	..	..		
bosuil	1		2		2,0		2	
ringmus	1		5		5,0			
Alleen nest	3	1						
Totaal	39	36	226	223	5,8	6,2	71	72

Toelichting:

Zoals in het overzicht te zien is, maakten 6 soorten gebruik van één of meerdere kasten. De bonte vliegenvanger had met 15 bezette nestkasten het grootste aandeel en was daarmee net als vorig jaar lijstaanvoerder. Van de torenvalk waren de jongen al (uit) gevlogen toen Peter Bleijenberg ze wilde ringen, het aantal jongen is hierdoor onbekend.

Landgoed Herinckhave Fleringen: (Frans Stopel en Jan Peddemors)

In 2013 zijn er op het Landgoed Herinckhave 122 nestkasten meerdere malen op bezetting gecontroleerd. Hiervan waren er 99 bezet en daarmee is het bezettingspercentage uitgekomen op 82 %. Dit was exact hetzelfde bezettingspercentage als in 2012.

In het overzicht de resultaten van 2012 en 2013.

Vogelsoort	Nestkasten bezet		Jongen uitgevlogen totaal		Jongen gemiddeld uitgevlogen per nestkast		Jongen geringd	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Jaargang								
pimpelmees	22	36	169	301	7,7	8,3		
koolmees	31	30	215	188	7,0	6,3		
bonte vliegenvanger	12	19	67	84	5,6	4,4	38	34
boomklever	6	7	38	26	6,3	3,7	7	4
Kauw	2	2						
ringmus	1	1	5	0	5,0	0	5	
Mees Spec.	3	3	21	0	7,0	0		
Alleen nest	17	3						
Totaal	94	99	515	599	5,4	6.1	50	38

Toelichting:

In totaal hebben 6 vogelsoorten dit jaar op het landgoed gebruik gemaakt van de nestkasten. Het gemiddeld aantal uitgevlogen jongen was wat hoger dan in 2012. Dit heeft vooral te maken met de hogere aantallen bezette nestkasten van pimpelmees. Deze soort heeft over het algemeen de meeste uitgevlogen jongen. Van de overige soorten was het percentage uitgevlogen jongen lager dan in 2012. Het aantal verlaten of mislukte legsels betrof zeven. Totaal werden er 599 nestjongen geteld in 84 nestkasten, 84 meer als in 2012. Daarnaast is van 5 nestkasten onbekend hoeveel jongen er uit zijn gevlogen.

De pimpelmees voert de ranglijst aan

Deurningen: (Horsthuis, Ophuis, Velhuis, Bleijenberg)

In Deurningen en omgeving werden op 8 locaties totaal 245 nestkasten op hun inhoud gecontroleerd. De nestkasten op deze locaties zijn als volgt verdeeld: 75 bij de fam. Jonker/Bosscha, 23 bij de fam. Broekhuis, 23 bij de fam. Vrieling, 15 bij de fam. Borghuis, 20 bij de fam. Nijland, 25 bij de fam. Stoffels en 31 bij de fam. Mentink. Alle nestkasten werden gedurende het broedseizoen 3 keer gecontroleerd. Van de 212 nestkasten waren er 127 bezet, wat een bezettingspercentage opleverde van 60 %. Dit is iets hoger dan in 2012 toen 57% van de kasten bezet waren.

In het hieronder staande overzicht worden de resultaten weergegeven, van 2012 en 2013.

Vogelsoort	Nestkasten bezet		Jongen uitgevlogen totaal		Jongen gemiddeld uitgevlogen per nestkast		Jongen geringd	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Jaargang	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
koolmees	62	45	488	360	7,9	8,0	..	..
pimpelmees	29	26	296	231	10,0	8,9	..	..
ringmus	3	3	15	15	5,0	5,0	..	10
spreeuw	23	13	80	53	3,5	4,1	57	47
Huismus	..	6	..	29	..	4,8	..	..
bonte vliegenvanger	10	11	64	64	6,4	5,8	64	55
boomklever	3	2	23	18	7,6	9,0	23	18
Bosuil	1		9	1	3,0	1,0	9	1
Torenavk	1	1	6	5		5,0	6	5
Merel	..	1	..	5	..	5,0	5	5
Holenduif	..	1	..	2	..		..	
Kasten met alleen nest	5	18						
Totaal	139	127	981	783	7,1	6,2	159	141

Toelichting:

Zoals u in het overzicht kunt zien, hebben maar liefst 11 vogelsoorten in Deurningen gebruik gemaakt van één of meerdere nestkasten. Nieuwe soorten waren holenduif en merel. De koolmezen hadden net als in voorgaande jaren het grootste aandeel in de bezetting van de nestkasten. Het aantal uitgevlogen jongen per nestkast was bij de meeste soorten goed. Het aantal uitgevlogen jongen per nestkast is duidelijk minder dan vorig jaar, dit heeft met name te maken met een groot aantal lege of verlaten nestkasten. (18)

Holenduif als nieuwe soort in het nestkastenbestand van Deurningen

Landgoed Baasdam Tubbergen; (Gerard Bossink, Jan Oude Engberink).

In totaal hangen er 100 nestkasten bij Baasdam. Van deze 100 nestkasten waren er 76 bezet wat dus resulteerde in een bezettingspercentage van 76%, vrijwel gelijk als het voorgaande jaar.

Hieronder de resultaten in een overzicht van 2012 en 2013:

Vogelsoort	Nestkasten bezet		Jongen uitgevlogen totaal		Jongen gemiddeld uitgevlogen per nestkast	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Jaargang	2012	2013	2012	2013	2012	2013
koolmees	47	37	370	345	7,9	9,3
bonte vliegenvanger	..	15	..	93	..	6,2
pimpelmees	15	8	153	78	10,2	9,8
boomklever	1	3	8	15	8,0	5
spreeuw	..	7	..	35	..	5
Mees Spec.	8	4	61	29	7,6	7,3
ringmus	2		10		5,0	
Alleen nest	2					
Totaal	75	76	602	595	8,0	7,8

Toelichting:

Op het Baasdam hebben het afgelopen seizoen 5 vogelsoorten gebruik gemaakt van de nestkasten, hetzelfde aantal als in 2012. De koolmees had het grootste aandeel in het aantal bezette nestkasten. Opvallend is dat er 15 paar bonte vliegenvangers hebben gebroed op het landgoed, terwijl in het vorige broedseizoen geen enkel broedgeval werd aangetroffen. Het aantal uitgevlogen jongen per nestkast is bij alle soorten goed te noemen. Er was één nest met dode jongen van een koolmees. Daarnaast was er een kast waarin zich een hoornaarsnest bevond en een kast met een wespennest. Toen Jan niets vermoedend de nestkast met het wespennest van de boom haalde voor controle, klonk er een aanzwellend en dreigend gezoem uit de nestkast. Snel de nestkast van zich afgooiend om dreigend onheil te voorkomen, maakte hij zich uit de voeten. Maar het was al te laat, de voorhoede van de inmiddels zeer geagiteerde wespen wisten hem in te halen en Jan moest deze controle bekopen met 21 wespenteken.

Molenven Saasveld: (Schabbink)

Het Molenven is een 45 hectare groot, vrijwel ongestoord bosreservaat met open water, wilgenbos en broekbos. Er is een grote verscheidenheid aan planten, insecten en vogels. Het Molenven kreeg zijn naam door de vlak bij dit ven al eeuwenlang aanwezige 'Soaseler Möll'. Het gebied is vanaf 1994 in erfpacht van Landschap Overijssel en aangewezen als bosreservaat. De natuur heeft het de afgelopen honderd jaar voor het zeggen gehad in het Molenven. De twee plassen liggen in een ondoordringbaar wilgenbos. Daaromheen een broekbos met elzen en berken die op dikke kussens van veenmos staan. Bijzonder is dat er veel gagel voorkomt. Het Molenven kent een aantal bijzondere

broedvogels, alhoewel ze er niet jaarlijks zijn. Dat betreft onder meer langs het water: wintertaling, kuifeend, waterral, rietgors en kleine karekiet. Andere soorten zijn boomvalk, sperwer, buizerd, ransuil, bosuil, kleine bonte specht, fluiters en wielewaal. Ook komen er vrijwel alle mezensoorten voor.

Op deze voor het nestkastenproject nieuwe locatie heeft Jos Schabbink een flink aantal nestkasten geplaatst. Rond het Molenven werden door hem 50 nestkasten opgehangen, waarvan er het afgelopen seizoen 22 bezet waren. Het bezettingspercentage kwam hiermee op 44 %.

Vogelsoort	Nestkasten bezet	Jongen uitgevlogen totaal	Jongen gemiddeld uitgevlogen per nestkast
	2013	2013	2013
koolmees	7	50	7,1
pimpelmees	4	30	7,5
bonte vliegenvanger	5	23	4,6
boomkruiper	1	5	5
ringmus	2	11	5,5
Gekraagde roodstaart	1	4	4
Alleen nest	2		
Totaal	22	108	4,9

Toelichting:

In totaal hebben 6 soorten vogels het afgelopen jaar gebruik gemaakt van 1 of meerdere nestkasten. Het bezettingspercentage zal de komende jaren waarschijnlijk wel oplopen want vaak worden nieuwe nestkasten in het eerste jaar niet bezet en gaat er één of meerdere jaren aan vooraf voor een nieuwe kast gebruikt wordt. Het aantal uitgevlogen jongen per nestkast was bij de meeste soorten goed en komt overeen met de andere locaties.

Broedresultaten Uilen en Torenvalk;

Bosuil: Bij de Bosuilen was de bezetting van nestkasten het afgelopen jaar lager dan in 2012. Van de gecontroleerde nestkasten waren er 13 bezet waarbij tevens ook het aantal jongen per nestkast lager was dan in 2012. In veel kasten werden 2 jongen aangetroffen. Mogelijk had de lange winter invloed op het aanwezige voedselaanbod. De resultaten van bosuil waren ongeveer vergelijkbaar met 2011.

Kerkuil: Na een goed jaar voor de kerkuil in 2012, was het dit jaar weer wat minder voor de kerkuil. Wel was het een beter jaar dan 2011. In totaal zijn er ca. 120 nestkasten gecontroleerd, hiervan waren 31 nestkasten bezet. Wat opviel ten op zichte van andere jaren is een duidelijk lager aantal uitgevlogen jongen per bezette nestkast. Mogelijk heeft dit te maken met de conditie van de oudervogels na een lange winter waardoor er minder eieren gelegd zijn.

Stenuil: Na een erg goed jaar was er dit jaar een aantal minder bezette nestkasten. Het totale aantal nestkasten dat in 2013 in ons gebied gecontroleerd is, bedroeg ca 100 waarvan er 39 daadwerkelijk door steenuilen bezet waren. Ook het aantal uitgevlogen jongen was wat lager dan vorig jaar. In heel Overijssel waren dit jaar meldingen van een lager percentage uitgevlogen jongen ten opzichte van vorig jaar. Dit heeft waarschijnlijk te maken met het koude voorjaar.

Torenvalk: Het aantal bezette nestkasten van de torenvalk is ook het afgelopen jaar weer licht gedaald. Er werden in totaal ca. 50 nestkasten gecontroleerd waarbij er in 16 kasten een broedsel van torenvalk werd aangetroffen. Totaal vlogen er 73 jongen uit wat neer komt op 4,6 jong per kast.

Overzicht broedresultaten Uilen en Torenvalk van 2011 t/m 2013;

vogelsoort	Bezette nestkasten			Uitgevlogen jongen			Jongen gemiddeld uitgevlogen per nestkast		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Kerkuil	21	41	31	87	171	102	4,1	4,2	3,3
Bosuil	13	19	13	23	54	25	1,8	2,8	1,9
Stenuil	36	48	39	97	141	95	2,7	2,9	2,4
Torenvalk	21	17	16	88	76	73	4,2	4,5	4,6
Totaal	91	125	99	295	342	295	3,2	3,5	3,0

Samenvattend kunnen we vaststellen dat het aantal broedparen voor alle soorten in nestkasten wat is teruggelopen ten opzichte van vorig jaar. Vorig jaar was echter wel een uitzonderlijk goed jaar. De aantallen zijn ongeveer vergelijkbaar met 2011. We zijn nog steeds bezig met het plaatsen van nestkasten voor zowel bos-, kerk- en steenuil als voor torenvalken. Nog steeds komen er veel verzoeken van mensen die graag voor een van de hiervoor genoemde soorten een nestkast op hun erf willen hebben. Vooraf bepalen we terplekke voor welke soort het erf geschikt is om een nestkast te plaatsen.

Totaal overzicht 2013:

Van alle binnengekomen gegevens is hieronder een totaaloverzicht gemaakt. In het overzicht zijn de gegevens van zowel 2012 als van 2013 naast elkaar geplaatst. De tweede kolom geeft het percentage bezette nestkasten aan ten opzichte van het totale aantal gecontroleerde nestkasten per jaar. In totaal werden in 2013 op alle locaties 1650 nestkasten één of meerdere keren gecontroleerd, hiervan waren er 932 bezet en daarmee kwam het bezettingspercentage uit op 56,5%. De nestkasten die in 2013 eenmalig werden bezocht i.v.m. het ringen van de jongen, maar waarvan verdere gegevens ontbraken, zijn wel in dit overzicht verwerkt. Dit betrof voornamelijk nestkasten van de bos-, kerk- en steenuil en van de torenvalk.

In het hieronder staande overzicht worden de resultaten weergegeven, van zowel 2012 als 2013.

Vogelsoort	nestkasten Bezet	Percentage Bezet	nestkasten Bezet	Percentage Bezet
	2013	2013	2012	2012
koolmees	334	20,2	375	20,1
ringmus	22	1,3	40	2,2
pimpelmees	145	8,8	180	9,9
bonte vliegenvanger	173	10,5	143	8,5
spreeuw	50	3	96	5,6
Kerkuil	31	1,9	41	2,4
boomklever	28	1,7	34	1,9
Bosuil	13	0,8	19	1,2
Huismus	6	0,4	6	0,4
Steenuil	39	2,4	48	2,8
Gekraagde Roodstaart	7	0,4	8	0,5
Torenvalk	16	1	17	1,0
Holenduif	1	0,1	-	-
Mees Spec.	7	0,4	27	1,5
Grauwe Vliegenvanger	1	0,1	1	0,1
Merel	1	0,1	2	0,1
Kauw	2	0,1	-	-
Boomkruiper	1	0,1	-	-
Kasten met alleen nest	55	3,3	68	3,9
Bezette nestkasten	932	56,5%	1108	61 %
Gecontr. nestkasten	1650		1801	

Samenvatting:

Van alle gecontroleerde nestkasten was 56,5% het afgelopen jaar bezet. Dat was iets minder dan in 2012 toen 61% van de nestkasten bezet was. In totaal hebben 18 vogelsoorten gebruik gemaakt van een nestkast; dit was 1 soort meer dan het vorige broedseizoen 2012. Net als in voorgaande jaren werden de meeste nestkasten bezet door koolmees, pimpelmees en bonte vliegenvanger. Meest opvallend is net als voorgaande jaren de gestage afname van ringmus. Met de ringmus gaat het in onze regio steeds slechter. Deze soort had een 5-tal jaren geleden nog een aandeel van ca. 12 % in de bezetting van nestkasten, dit jaar is het teruggelopen naar minder dan 2%. Uitgedrukt in aantallen betekent dit een verlies van 150 paartjes ringmussen in onze nestkasten. Het broedsucces en het aantal bezette nestkasten was gemiddeld wat lager dan in 2012. Toen gingen 34 legsels verloren door predatie, dode jongen of het verlaten van de nestkast. Dit jaar was dit bij meer dan 60 legsels het geval, waarbij vooral opviel dat er bij veel vroege legsels van met name koolmees dode jongen gevonden werden. Dit heeft waarschijnlijk te maken gehad met het koude voorjaar. Wel werden in deze kasten soms vervolg legsels van bonte vliegenvanger aangetroffen.

Voor reacties en info:

secretariaat@nvwgdegrutto.nl